

TURUN ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU

www.kideko.fi

OPETUSSUUNNITELMA

TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

2023

SISÄLLYS

1. ALUKSI	3
2. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON TOIMINTA-AJATUS JA TAITEEN PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ	4
3. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON ARVOT	5
3.1. ARKKITEHTUURIN TAITEEN PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKOSSA	5
3.1.1. Oppimiskäsitys.....	5
3.1.2. Oppimisympäristö	5
3.1.3. Työtavat	5
3.2. KIDEKON TASAVERTAISUUS- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA	6
4. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON TOIMINTAKULTTUURI	7
5. ARKKITEHTUURIN OPETUKSEN RAKENNE JA OPINTOJEN LAAJUUS	7
6. TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ	7
6.1 ARKKITEHTUURIN TAITEEN PERUSOPETUKSEN LAAJUUS ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKOSSA	7
6.2 ARKKITEHTUURIN TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	7
7. ARKKITEHTUURIN TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET JA TAVOITTEET	8
8. KESKEISET SISÄLLÖT ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON OPETUKSESSA..	8
8.1. OMAT YMPÄRISTÖT	9
8.2. AJANKOHTAISET ILMIÖT	9
8.3. ARKKITEHTUURIN MAAILMA	9
9. ARKKITEHTUURIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN YHTEISET OPINNOT (300H)	9
9.1. TAVOITTEET	9
9.1.1 Oma ympäristösuhde.....	9
9.1.2 Rakennetun ympäristön lukutaito.....	10
9.1.3 Yhteiskunnallisuus, osallisuus ja ilmiöt	10
9.2 OPINTOKOKONAISUUS 1, OPINTOJAKSOT 1-2, YHTEENSÄ 40H:	11
9.2.1 Opintopakso 1: Taidemaailma moikka! 20 h	11
9.2.2 Opintopakso 2: Tehdään yhdessä! 20h.....	11
9.3 OPINTOKOKONAISUUS 2: OPINTOJAKSOT 3 - 5 YHTEENSÄ 40H	11
9.3.1 Opintopakso 3: Työkaluja tutuksi 10h	11
9.3.2 Opintopakso 4: Omat ympäristöt 10h.....	11
9.3.3 Opintopakso 5: Luova kokeilija 20h	12
9.4 OPINTOKOKONAISUUS 3: OPINTOJAKSOT 6 – 7 YHTEENSÄ 50H	12
9.4.1 Opintopakso 6. Tutkitaan yhdessä! 20h	12

9.4.2	Opintojakso 7. Suunnittelun välineitä ja työkaluja 30h.....	12
9.5	OPINTOKOKONAISUUS 4, OPINTOJAKSOT 8 – 10 YHTEENSÄ 80H.....	12
9.5.1	Opintojakso 8. Luovat jutut 30h	12
9.5.2	Opintojakso 9: Omat maisemat 30h.....	13
9.5.3	Opintojakso 10: Teknologia tukena ja apuna 20h	13
9.6	OPINTOKOKONAISUUS 5, OPINTOJAKSOT 11-13 YHTEENSÄ 90H	13
9.6.1	Opintojakso 11: Vaikutetaan ja ollaan osallisia! 30h	13
9.6.2	Opintojakso 12: Luontoon 30h	13
9.6.3	Opintojakso 13: Oma prosessi 30h.....	14
10.	YLEISEN ARKKITEHTUURIN OPPIMÄÄRÄN TEEMAOPINNOT (200H).....	14
10.1.	OPINTOKOKONAISUUS 1 (150H).....	15
10.1.1.	Opintojakso 14. Taiteiden välisillä rajapinnoilla 30h.....	15
10.1.2	Opintojakso 15: Minä taiteilijana 80h	15
10.1.3	Opintojakso 16: Taiteellinen esittäytyminen, portfolio 40h	15
10.2	OPINTOKOKONAISUUS 2: KESKENÄÄN VAIHTOEHTOISTEN TEEMAOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET 50H.....	15
10.2.2	Opintojakso 17, ensimmäinen osio: TUTKIVA TAIDE (50h)	15
10.2.3	Opintojakso 17, toinen osio: Ympäristöni (50h)	16
10.2.4	Opintojakso 17, kolmas osio: Teemakurssit- ja leirit 50h	16
11.	ARKKITEHTUURIN VARHAISIÄN OPETUS.....	16
12.	AIKUISTEN OPETUS	16
13.	OPPIMISEN ARVIOINTI.....	16
13.1	ARVIOINNIN TEHTÄVÄ JA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA KUVATUT YLEISEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEET.....	16
13.2	ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA.....	17
13.3	MUUALLA SUORITETTUJEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN.....	17
13.4	OPPIMÄÄRÄN JA OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN	17
14.	OPPILAAXI OTTAMINEN	17
15.	YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA.....	17
16.	TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN.....	17
17.	TODISTUKSET	18
17.1.	TODISTUSTEN SISÄLTÖ	18

1. ALUKSI

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kideko antaa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista visuaalisten taiteiden perusopetusta arkkitehtuurin taiteenalalla. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon opetuksessa korostuu taiteidenvälisyys ja yhteistyö paikallisten luovan alan toimijoiden kanssa.

Kidekossa toiminta perustuu vastuullisuuteen ja ekologisuuteen. Rakentelemme ja suunnittelemme tuotteita lähiseudulta keräämistämme ylijäämä-, kierrätys- ja luonnonmateriaaleista. Koulumme tavoite on olla ZERO WASTE koulu: suunnittelemme tuotteita mahdollisimman pitkälle niin, että käyttämistämme roskasta ei jäisi jäljelle yhtään roskaa.

Kideko tarjoaa mahdollisuuksia opetella kestävän kehityksen arkkitehtuurin, muotoilun ja taiteen toimintatapoja taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaan. Opetussuunnitelma on laadittu noudattaen Opetushallituksen arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä vuodelta 2017. Opetushallituksen määräykset sisältävät taiteen perusopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt taiteenaloittain taiteen perusopetuksesta Turun kaupungin kulttuurilautakunnan hyväksymänä.

Kidekon opetussuunnitelma on tarkoitettu paitsi arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon omaksi ohjeeksi opetuksen järjestämisestä, myös Kidekon oppilaille ja heidän huoltajilleen.

Arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luovan ajattelun edistäminen ja arkkitehtuurin taiteenalan perustietojen hankkiminen. Sovellamme taiteen ilmaisukeinoja luodaksemme perustaa oppilaan henkiselle kasvulle ja antaaksemme välineitä elinikäiseen luovaan ajatteluun. Tehtävänä on rakentaa kestävämpää huomista monialaisesti luovan toiminnan ja visuaalisen kulttuurin, arkkitehtuurin, muotoilun ja taiteen keinoin kantaen vastuuta ihmisestä ja ympäristöstä. Kaikessa suunnittelussa ja valmistuksessa otetaan huomioon koko tuotteen tai rakennuksen elinkaari, joka on ekologisen suunnittelun perusta. Ekologinen ajattelu on Kidekossa kaiken tekemisen ydin ja perusta, mistä tekeminen kumpuaa. Taiteen keinoin tavoittelemme kestävää tulevaisuutta, kehitämme taidesuhdetta ja kannustamme elinikäiseen taideharrastukseen ja mahdollisesti jatkoopintoihinkin.

Pitkäjänteisen opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan oman suunnittelijaidentiteetin rakentumista. Tällä tarkoitamme oppilaan käsitystä omasta itsestään ekologista ja sosiaalista vastuuta kantavana suunnittelijana ja taiteilijana. Taiteilija ei ole koskaan valmis, vaan identiteetti muokkautuu ja kehittyy läpi elämän.

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti.

Kidekossa oppiminen on positiivista leikin, ilon ja oivaltamisen kautta oppimista. Oppiminen etenee vuorovaikutteisena prosessina. Tuemme taitoa ratkaista itse, oppia ja kehittyä turvallisessa ympäristössä. Varhaisiän taideopetuksen harrastamisen voi aloittaa jo 4-vuotiaana yhdessä vanhemman kanssa. Vanhemmalla on tärkeä rooli lapsen taideharrastuksen tukena. Turun arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kideko tarjoaa taiteen opetusta myös aikuisille.

Opetusta annetaan monialaisesti arkkitehtuurin ja muotoilun aloilla. Tavoitteena on oppia arkkitehtuurista, muotoilusta ja taiteesta ekologisesti kestävä kehityksen näkökulmasta. Koulussa rakennellaan ja suunnitellaan tuotteita elämyksellisesti.

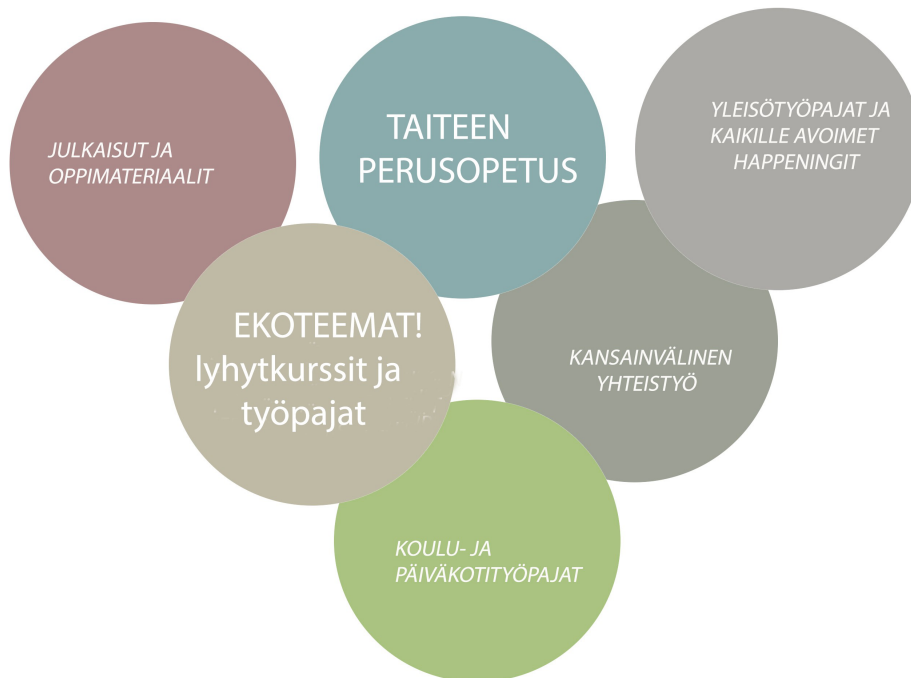
Turun Kidekon toimintaa tukee samaa nimeä kantava yhdistys Kideko ry. Opettajat ovat luovan alan ammattilaisia, kasvattajia, muotoilijoita ja taiteilijoita. Kidekossa rakennellaan ja suunnitellaan tuotteita taiteen alan eri välinein painottuen kolmiulotteiseen työskentelyyn ja kaksiulotteiseen työskentelyyn esimerkiksi suunnitelmissa ja luonnoksissa.

2. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON TOIMINTA-AJATUS JA TAITEEN PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle ja antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita, toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria.

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon opetuksen tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria ja niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on kehittää oppilaan ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla.

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon tehtävänä on kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee nyky-yhteiskunnassa elämän eri aloilla, tukea oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan rakennettua ympäristöä ja saada valmiuksia hakea myöhempiin opintoihin.

KIDEKO
Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon strategia.

Kidekon tavoitteena on olla ZERO WASTE koulu. Materiaalit uusiokäytössä Kidekon Kauppiaskadun tiloissa Turussa.

3. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON ARVOT

3.1. Arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen arvoperusta arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa arkkitehtuurin ja muotoilun opetussuunnitelman arvoperusta pohjautuu kestävään kehitykseen: ekologiseen, eettiseen ja sosiaaliseen vastuuseen kaikessa toiminnassa. Oppiminen perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä ja tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tavoitteena on myös kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemistä.

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa taiteen perusopetuksessa korostuu taiteidenvälisyys. Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. Oppilas rakentaa maailmankuvaansa ilmaisemalla ja tutkimalla taiteen keinoin kokemuksiaan ja itselle merkityksellisiä elämän sisältöjä. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä tahto, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Kidekossa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Tavoitteena on ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

3.1.1. Oppimiskäsitys

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi. Oppimista ohjaa positiivisuus, leikki ja oivaltaminen. Työtavat ohjaavat oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

3.1.2. Oppimisympäristö

Oppimisympäristö koostuu fyysisestä tilasta, mutta myös henkisestä tilasta ja opetusvälineistä. Oppimisympäristö on turvallinen ja inspiroiva. Toiminnassa työvälineinä käytetään kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Opetustilaan on helppo tulla ja tila sijaitsee viehättävän persoonallisessa puutalossa Turun keskustassa. Oppimisympäristö ei rajaudu Kauppiaskadulle vaan oppimisympäristöjä ovat myös kaupunkiympäristöt- ja tilat. Tutustumiskäyntejä lähialueen kohteisiin järjestetään.

3.1.3. Työtavat

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa opitaan käsillä tekemistä, suunnittelua, ympäristön tutkimista ja iloitaan oivaltamisista. Työtapojen valinnalla on tärkeä rooli opittaessa yhdessä oppimisen ja oppimaan oppimisen taitoja.

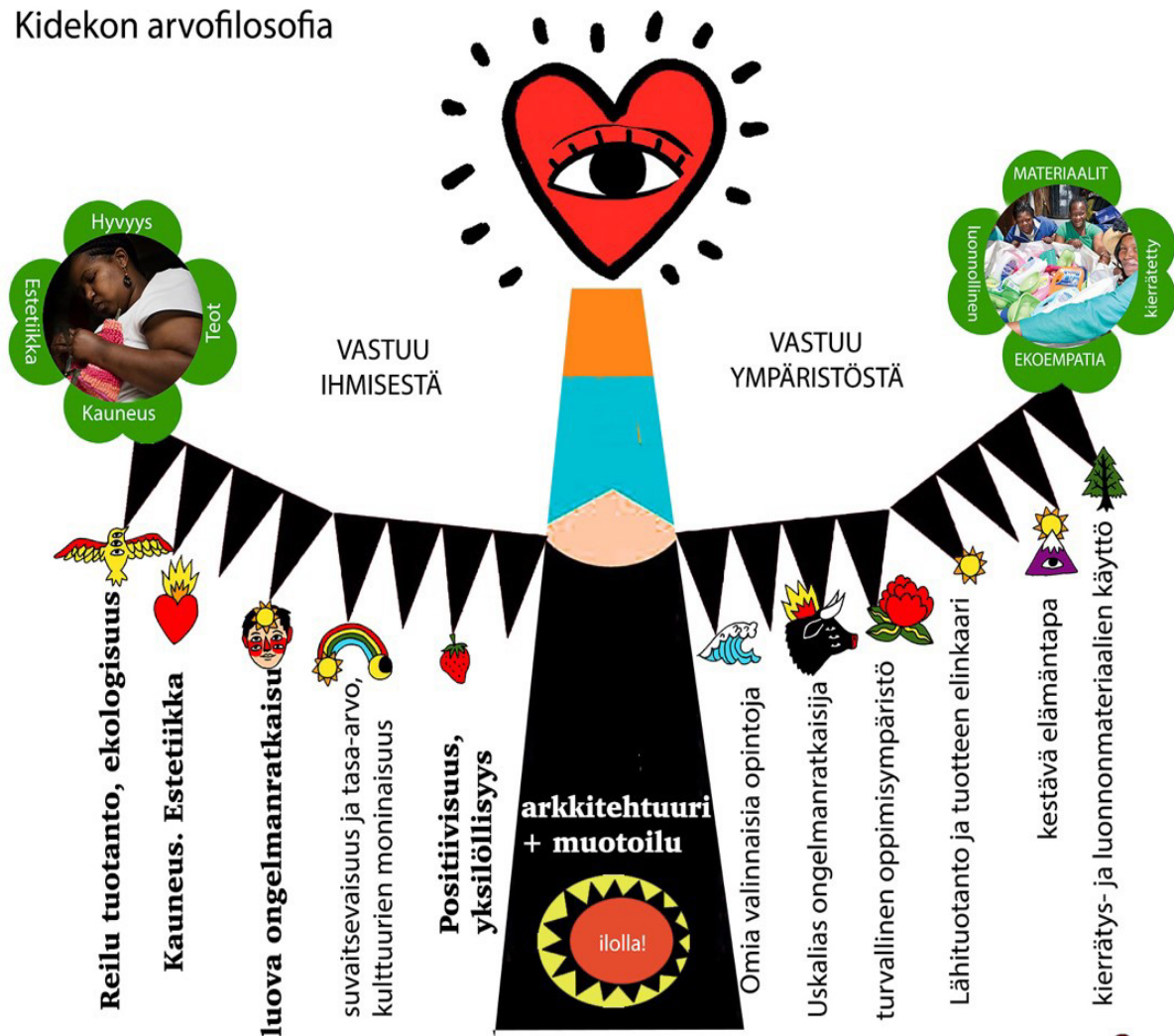
Tutustumme arkkitehtuuriin maailmaan elämyksellisesti, moniaistisesti ja kokemuksellisesti. Havainnoimme ilmiöitä ja ympäristöä, luonnostelemme ideoita ja opimme kokonaisvaltaisesta työskentelyprosessista. Materiaalien valinnassa otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet. Suurin osa Kidekossa käytettävistä materiaaleista noudetaan paikallisten yritysten ja toimijoiden roskasta tai ylijäämästä.

3.2. Kidekon tasavertaisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus -suunnitelman tavoitteena on vahvistaa ja kehittää arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon oppimisympäristöjä oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja toimintaperiaatteiden näkökulmasta. Jokaisella on oikeus toimia työssään ja opiskelussaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden puolesta. Suunnitelman tavoitteena on osallistaa oppilaita ja henkilökuntaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

Edistämme opetuksessa sukupuolen moninaisuuden ymmärrystä ja kulttuurien kunnioittamisen periaatteita. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa vaalitaan monipuolista yhteisöllisyyttä ja kunnioituksen kulttuuria, yhdenvertaisia ihmisoikeuksia, oikeudenmukaisuutta ja sekä tasa-arvoa.

Kidekon arvofilosofia

4. ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuri sisältää kaikki yhteisön toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin työn laatu perustuu. Koulun toimintakulttuuri on ajan kuluessa muotoutuva tapa toimia ja se kuvaa sitä mitä Kideko yhteisönä arvostaa.

Toimintakulttuuriin vaikuttava toimintaympäristö käsittää strategista toimintaa ohjaavat viralliset säädökset ja ohjeistukset sekä alakohdaiset yhteistyöverkostot ja kumppanuudet. Laki taiteen perusopetuksesta sekä Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet ohjaavat Kidekon toimintaa.

Toimintakulttuuri kattaa myös hallinnollisen toiminnan, normistot ja työkäytänteet, työviihtyvyyden ja yleisen ilmapiirin. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon johtaminen Kideko ry:n hallituksen, rehtorin ja opettajien toimesta on mahdollisimman läpinäkyvää. Koulun henkilökunta on mukana päätöksenteossa osallistumalla opettajille järjestettäviin kokouksiin.

5. ARKKITEHTUURIN OPETUKSEN RAKENNE JA OPINTOJEN LAAJUUS

Arkkitehtuurin yleisen oppimäärän mukainen taiteen perusopetuksen rakenne muodostuu perus- ja työpajaopinnoista, joita on yhteensä 10 opintokokonaisuutta (6 + 4). Arkkitehtuurin opetus kuuluu visuaalisiin taiteisiin. Kidekossa voidaan järjestää myös valinnaisia opintokokonaisuuksia yhteistyössä muun taiteen perusopetuksen kanssa.

Kuvat: Katri Juva, Outi Puro

6. TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

6.1 Arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen laajuus arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa

Yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, josta yhteisten opintojen osuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia.

6.2 Arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen yleiset tavoitteet

Arkkitehtuurin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen luonnon ja rakennetun ympäristön laatuun ja siihen, että ympäristön laadulla on merkitystä ihmisen hyvinvointiin. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa oppilas oppii

tarkastelemaan ympäristön rakentumista jatkuvana prosessina, jota ohjaavat kulttuuriset arvot, yhteiskunnallinen päätöksenteko, suunnittelu ja ympäristön käyttäjien osallistuva toiminta. Tavoitteena on herättää ja kehittää oppilaan tahtoa vaalia ja kehittää ympäristöä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti, arvostaa ja säilyttää kulttuuriperintöä sekä vaatia uuden tai uudistettavan ympäristön hyvää, esteettistä ja toiminnallista laatua.

Kidekossa arkkitehtuuriopetus perustuu kulttuuriin ja kulttuuriperintöön sekä monialaiseen tieteiden- ja taiteidenväliseen osaamiseen. Oppilaan ympäristösuhdetta vahvistetaan aistiherkkyyttä, havainnointikykyä ja tilan tajua kehittämällä. Työskentelyssä keskeisiä työtapoja ovat moniaistinen havainnointi, tutkiminen, mielikuvituksen ja intuition käyttö suunnittelussa ja luova ongelmanratkaisu.

7. ARKKITEHTUURIN TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET JA TAVOITTEET

Tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan vaikutuksia luontoon ja rakennettuun ympäristöön. Oppilas harjoittelee arkkitehtuurin ja muotoilun käsitteistön hallintaa ja arkkitehtonisen ja kolmiulotteisen ilmaisun keinoja. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa oppilas harjoittelee toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja ottamaan kantaa oman ympäristönsä kehittämiseen aktiivisena kansalaisena. Opetuksessa keskeisiä ovat erilaiset ympäristö-, esine- ja tilakokemukset. Työskentelyssä oppilas harjoittelee kolmiulotteista ilmaisua ja tilallista hahmottamista.

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon opetus johdattaa pohtimaan erilaisten tilojen vaikutusta ihmiseen ja tilan merkitystä sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tavoitteena on, että oppilas harjoittelee ympäristön kuvaamisessa käytettäviä materiaaleja ja työtapoja ja -välineitä monipuolisesti ja oppii ratkaisemaan ongelmia luovasti. Opetuksessa tuetaan oppilaan omaa kykyä soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja omaan työskentelyynsä.

Lähtökohtana opetukselle on oma kokemusmaailma ja havainnointi, pohdinta, tutkiminen ja rakenteellismateriaalinen työskentely. Opinnoissa tutustutaan rakennetun ympäristön eri tasoihin: tilat, rakennukset, esineet, kalusteet, yhdyskunnat ja maisemakokonaisuudet lähiympäristöstä globaaliin. Tapaamiset eri rakentamisen ja suunnittelun ammattilaisten kanssa ovat osa opetusta.

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kideko toimii inspiroivan persoonallisessa tilassa Kauppiaskadulla Turussa, Valion Wanhassa maitokaupassa.

8. KESKEISET SISÄLLÖT ARKKITEHTUURI- JA MUOTOILUKOULU KIDEKON OPETUKSESSA

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon yhteisissä opinnoissa visuaalista taiteen alaa tarkastellaan ympäristön pienistä yksityiskohdista suuriin kokonaisuuksiin, menneisyydestä tulevaisuuteen ja lokaalista globaaliin ulottuvana ilmiönä ja kolmiulotteisena tilan taiteena. Sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset ajankohtaiset ilmiöt. Lähtökohtana oppilaiden omat kokemukset ja havainnot rakennetusta ympäristöstä. Taiteen perusopetuksen arkkitehtuurin opinnot nojaavat kolmeen keskeiseen sisältöalueeseen: omat ympäristöt, ajankohtaiset ilmiöt ja arkkitehtuurin maailma.

8.1. Omat ympäristöt

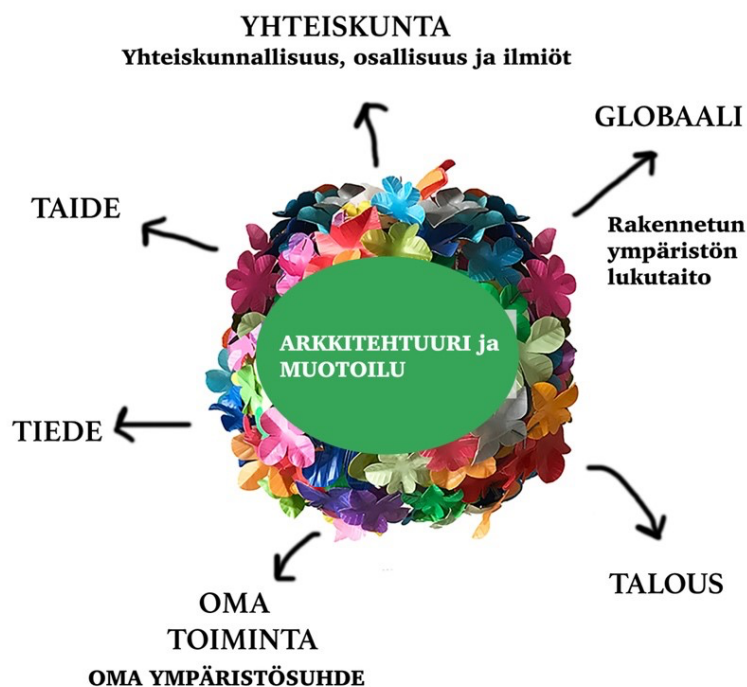
Opetuksen sisällöt valitaan oppilaille merkityksellisistä rakennetuista ympäristöistä ja arkkitehtuurin ilmiöistä. Ihmisen, luonnon ja rakennetun ympäristön välistä vuorovaikutusta käsitellään.

8.2. Ajankohtaiset ilmiöt

Opetuksen sisällöt valitaan ajankohtaisista suunnittelu- ja rakennushankkeista sekä näyttelyistä ja eri medioissa käytävästä keskustelusta. Opetuksessa käsittelemme oman toiminnan ja rakennetun ympäristön vuorovaikutusta sekä tutustutaan oman osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin.

8.3. Arkkitehtuurin maailma

Opetuksen sisällöt valitaan eri kulttuureiden ja aikakausien rakennetuista ympäristöistä. Opetuksessa tutustutaan arkkitehtuurin peruselementteihin, rakennetun ympäristön suunnittelun lähtökohtiin ja periaatteisiin sekä arkkitehdin ja suunnittelijan luovaan työskentelyprosessiin.

9. ARKKITEHTUURIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN YHTEISET OPINNOT (300h)

9.1. TAVOITTEET

Arkkitehtuurin yhteisten opintojen tavoitteena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Keskeistä opetuksessa on omakohtaisen ja elämyksellisen ympäristösuhteen muodostuminen opintojen edetessä. Oppilas oppii arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteitä ja työskentelytapoja myös muiden taiteenalojen kautta. Keskeiset sisällöt:

9.1.1 Oma ympäristösuhde

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan omakohtaisen ja elämyksellisen arkkitehtuurisuhteen muodostumista. Oppilasta ohjataan monipuoliseen ja moniaistiseen ympäristön havainnointiin. Oppilasta herätellään tarkastelemaan ihmisen, luonnon ja rakennetun ympäristön välistä vuorovaikutusta ekologisesta näkökulmasta. Tärkeitä oppilaiden omat kokemukset, havainnointi ja tutkiminen.

9.1.2 Rakennetun ympäristön lukutaito

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan ilmaisun ja luovan ongelmanratkaisukyvyyn kehittymistä ja innostaa oppilasta tutustumaan suunnitteluprosessiin sekä tekemään suunnitelmia omien ideoiden pohjalta. Oppilasta ohjataan kehittämään työskentely- ja itsearviointitaitojaan.

9.1.3 Yhteiskunnallisuus, osallisuus ja ilmiöt

Opetuksen tavoitteena on innostaa oppilasta tarkastelemaan kulttuurin, ajan ja paikan vaikutusta ihmisen luomaan ympäristöön. Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa ohjataan oppilasta hahmottamaan arkkitehtuuria yhteiskunnallisena ilmiönä ja kannustetaan oppilasta arvioimaan rakennettua ympäristöä ja tutustumaan vaikuttamisen mahdollisuuksiin.

KIDEKO

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu

YHTEISET OPINNOT

OPINTOKOKONAISUUS 1: opintojaksot 1 + 2

1. Taidemaailma moikka!! 20h

2. Tehdään yhdessä! 20h

OPINTOKOKONAISUUS 2: opintojaksot 3 - 5

3. Työkaluja tutuksi 10h

4. Omat ympäristöt 10h

5. Luova kokeilija 20h

OPINTOKOKONAISUUS 3: opintojaksot 6 + 7

6. Tutkitaan yhdessä! 20h

7. Suunnittelun välineitä ja työkaluja 30h

OPINTOKOKONAISUUS 4: opintojaksot 8 - 10

8. Luovat jutut 30h

9. Omat maisemat 30h

10. Teknologia apuna 20h

OPINTOKOKONAISUUS 5: opintojaksot 11 - 13

11. Osallisuus ja vaikuttaminen 30h

12. Luontoon! 30h

13. Oma prosessi 30h

9.2 OPINTOKOKONAISUUS 1, opintojaksot 1-2, yhteensä 40h:

9.2.1 Opintojakso 1: Taidemaailma moikka! 20 h

Sisältö

- tutustuminen eri taiteenaloihin
- hahmotetaan omia mielenkiinnon kohteita
- opitaan kokeillen ja tutkien

Tavoitteet

- innostaa oppilasta monipuolisesti eri visuaalisten alojen työskentelyyn ja menetelmiin
- tutkitaan ja havainnoidaan taiteen maailmaa ja omaa ympäristöä moniaistisesti

9.2.2 Opintojakso 2: Tehdään yhdessä! 20h

Sisältö:

- erilaisiin materiaaleihin ja työskentelymenetelmiin tutustuminen
- tehdään ja toimitaan yhdessä yhteisen teeman alla
- tutustutaan tiloihin ja omaan ryhmään

Tavoitteet:

- innostaa oppilaita arkkitehtuurin, taiteen ja suunnittelun maailmaan
- harjoitella sosiaalisia taitoja ja yhdessä tekemistä
- tukea luovien ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä

9.3 OPINTOKOKONAISUUS 2: opintojaksot 3 - 5 yhteensä 40h

9.3.1 Opintojakso 3: Työkaluja tutuksi 10h

Sisältö:

- tutustuminen visuaaliseen kulttuuriin: arkkitehtuurin, muotoilun ja kuvataiteen perustekniikoihin ja välineisiin arkkitehtuurin ja muotoilun näkökulmasta Tavoitteet:
- tutustuttaa oppilas perustekniikoihin
- avata arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteitä

9.3.2 Opintojakso 4: Omat ympäristöt 10h

Sisältö:

- toiminta ulkona luonnossa ja lähiympäristössä
- tutkitaan ja havainnoidaan rakennettua lähiympäristöä ja lähiluontoa
- hankitaan välineitä ympäristön luovaan havainnointiin Tavoitteet:
- harjoitellaan tekemään ympäristöstä havaintoja
- harjoitellaan sanallistamaan nähtyä ja koettua
- innostaa kohti ympäristön lukutaitoa

9.3.3 Opintojakso 5: Luova kokeilija 20h

Sisältö:

- materiaalien monipuolinen luova kokeilu
- materiaalien tutkiminen
- kolmiulotteinen rakentelu

Tavoitteet:

- auttaa kolmiulotteisen hahmottamisen kehittämisessä
- oppia yksinkertaisia rakenteita
- tukea ja inspiroida luovaan ilmaisuun ja ongelmanratkaisuun

9.4 OPINTOKOKONAISUUS 3: opintojaksot 6 – 7 yhteensä 50h

9.4.1 Opintojakso 6. Tutkitaan yhdessä! 20h

Sisältö:

- tutkitaan ajankohtaisesti valittua ilmiötä yhdessä
- suunnitellaan yhdessä tehtävä valitun ilmiön pohjalta
- työstetään yhdessä yhteistä teosta

Tavoitteet:

- oppia tutkimaan ja havainnoimaan ajankohtaisia ilmiöitä ja tapahtumia
- kannustaa oman mielipiteen ilmaisuun
- kannustaa yhteiseen keskusteluun ja toimintaan

9.4.2 Opintojakso 7. Suunnittelun välineitä ja työkaluja 30h

Sisältö:

- tutustutaan suunnitteluun erilaisin välinein ja suunnitellaan itse
- ideointi, ongelmanratkaisu ja itseilmaisuus

Tavoitteet:

- oppia erilaisista suunnittelun välineistä
- oppia ymmärtämään suunnittelun tärkeyttä osana visuaalista kulttuuria.
- oppia kuvataiteen, muotoilun ja käsityön välineistä ja menetelmistä
- opitaan taitoja itse tekemällä.

9.5 OPINTOKOKONAISUUS 4, opintojaksot 8 – 10 yhteensä 80h

9.5.1 Opintojakso 8. Luovat jutut 30h

Sisältö:

- valitaan inspiroiva teema yhdessä
- ideoidaan luovasti yhdessä ja kehitellään ideoita yhdessä
- pienoismallirakentamisella testataan ideoiden toimivuutta
- tekemällä opitaan eri työskentelyprosessin vaiheita
- pohditaan teemaan sopivia työskentelyn muotoja

Tavoitteet:

- oppilasta kannustetaan omaan visuaaliseen ilmaisuun
- opetellaan soveltamaan omaa valittua teemaa osana visuaalista omaa ilmaisua.

9.5.2 Opintojakso 9: Omat maisemat 30h

Sisältö:

- tutkitaan yhdessä historiallisesti merkittävää kohdetta
- lähiympäristön ja kulttuuriympäristön merkitystä havainnoidaan eri tasoilla
- kuvataan kohdetta omavalintaisella visuaalisella tasolla

Tavoitteet:

- oppilas oppii kolmiulotteista hahmottamista
- oppilasta ohjataan ilmaisemaan näkemäänsä ja kokemaansa visuaalisesti
- oppilasta innostetaan tutkimaan ympäristöä monipuolisesti

9.5.3 Opintojakso 10: Teknologia tukena ja apuna 20h

Sisältö:

- tutustutaan ja hyödynnetään nykytekniikan mahdollisuuksia oppimisen tukena
- tutustutaan miten teknologia voi olla apuna suunnittelutyössä, ilmiön tai ympäristön tutkimisessa, prosessin tallentamisessa ja kuvaamisessa.

Tavoitteet:

- löytää omaa ilmaisua tukevia uusia välineitä työskentelyprosessissa

9.6 OPINTOKOKONAISUUS 5, opintojaksot 11-13 yhteensä 90h

9.6.1 Opintojakso 11: Vaikutetaan ja ollaan osallisia! 30h

Sisältö:

- yhdessä pohdimme omia vaikuttamisen mahdollisuuksia omaan lähiympäristöön
- Tutustutaan johonkin lähiympäristön rakennusvaiheessa olevaan kohteeseen
- Kartoitetaan yhteistyömahdollisuuksia paikallisen toimijan kanssa
- dokumentoidaan kohdetta eri tavoin lukuvuoden aikana

Tavoitteet:

- hahmottaa asioita joita oman toiminnan ja ympäristön vuorovaikutus luo
- kokea vaikuttamisen mahdollisuuksia omassa ympäristössä
- oppia erilaisia dokumentoinnin tapoja ja toimia pitkäjänteisesti

9.6.2 Opintojakso 12: Luontoon 30h

Sisältö:

- lähdetään luontoon!
- Tutkitaan luontoon liittyviä aiheita ja materiaaleja eri näkökulmista mahdollisuuksina

- keskustelun kautta etsitään aiheesta tietoa
- tehdään ympäristöteos ympäristötaiteen keinoin

Tavoitteet:

- oppilas oppii perustelemaan omaa mielipidettä ja esittämään sen toisille
- oppilas rohkaistuu ilmaisemaan omaa mielipidettä myös visuaalisesti
- oppilas oppii vertaisarviointia ja ryhmässä työskentelyä

9.6.3 Opintojakso 13: Oma prosessi 30h

Sisältö:

- oppilas valitsee itse oman teeman ja toteutustavan omalle työlleen.
- prosessin aikana opettajan tukee ja ohjaa oppilasta.

Tavoitteet:

- kannustaa oppilasta omaan luovaan ilmaisuun
- syventää taitoja omalla taiteen alalla
- Opetella itsenäistä työskentelyä
- opetella arvioimaan omaa prosessia sen eri vaiheissa

10. YLEISEN ARKKITEHTUURIN OPPIMÄÄRÄN TEEMAOPINNOT (200h)

Keskenään vaihtoehtoisten teemaopintojen tavoitteena arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa on eri visuaalisen taiteenalan taitojen kasvattaminen, omakohtaisen vahvan ympäristösuhteen muotoutuminen, ympäristön lukutaidon kehittyminen ja oman ilmaisun ja luovan ongelmanratkaisutaidon kehittyminen. Teemaopinnoissa keskitytään soveltamaan yleisissä opinnoissa opittuja taitoja. Sisältöjä teemaopintoihin valittaessa huomioidaan oppilaan omia kiinnostuksen kohteita sekä ajankohtaisia ilmiöitä, paikallisia mahdollisuuksia yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa ja taiteenalojen ja arkkitehtuurin ja muotoilun historiaa. Teemaopintojen osuus on 200 tuntia ja ne koostuvat kolmesta opintokokonaisuudesta: ajankohtaiset ilmiöt, omat ympäristöt ja arkkitehtuurin maailma. Teemaopinnot voivat vuosittain vaihdella ja niissä otetaan huomioon oppilaiden toiveita ja opettajien saatavuus.

KIDEKO

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu

TEEMAOPINNOT

OPINTOKOKONAISUUS 1 (150h)

Opintojakso 14 / 30h
Taiteiden välisillä rajapinnoilla

Opintojakso 15/ 80h:
Minä taiteilijana

Opintojakso 16/ 40h
Taiteellinen esittäytyminen, portfolio

OPINTOKOKONAISUUS 2

50h

Opintojakso 17/ Ensimmäinen osio 50h
Tutkiva taide

Opintojakso 17 / Toinen osio 50h
Ympäristöni

Opintojakso 17 / Kolmas osio 50h
Teemakurssit- ja leirit

10.1. OPINTOKOKONAISUUS 1 (150h)

10.1.1. Opintojakso 14. Taiteiden välisillä rajapinnoilla 30h

Sisältö:

- Taiteiden välinen yhteistyöprojekti.
- Sisältö muuttuu vuosittain.
- Monialainen projekti missä taide- ja taitoaineet yhdistyvät kokonaisuudeksi

Tavoitteet:

- taiteen moninaisuuden hahmottaminen
- Yhteistyö erilaisten toimijoiden kanssa ja laajemman työskentelyprosessin hahmottaminen
- Yhteistyöhön ja taiteidenvälisyyteen ohjaaminen
- Sosiaalisten taitojen ja osallisuuden oppiminen

10.1.2 Opintojakso 15: Minä taiteilijana 80h

Sisältö:

- luova ilmaisu
- omien ideoiden kehittäminen
- koko suunnittelu- ja työprosessin harjoittelu

Tavoitteet:

- Oman taiteenalan taitojen harjoittelu
- Oman taiteenalan tietojen syventäminen
- tukea omaan luovaan ilmaisuun ja ideoiden kehittelyyn

10.1.3 Opintojakso 16: Taiteellinen esittäytyminen, portfolio 40h

Sisältö:

- oman projektin esittely julkisesti.
- Näyttely, pop up, instagram, portfolio, itselle sopivan tavan mukaan.

Tavoitteet:

- ohjata oppilasta omien töiden esittelyssä
- harjoitella järjestämään näyttelyä

10.2 OPINTOKOKONAISUUS 2: Keskenään vaihtoehtoisten teemaopintojen opintokokonaisuudet 50h

10.2.2 Opintojakso 17, ensimmäinen osio: TUTKIVA TAIDE (50h)

Sisältö:

- oman taiteen alan taitojen monipuolistaminen ja syventäminen
- Oman taiteen alan ilmiön tutkiminen ja tiedon syventäminen
- valmistetaan visuaalisesti harkittu tuotos mikä voi olla kirja, nettisivu, instagram oman kiinnostuksen kohteen mukaan

Tavoitteet:

- kasvattaa ymmärrystä omaa taiteen alaa kohtaan
- innostaa hankkimaan ja tutkimaan tietoa
- opetella visuaalista presentaatiot.

10.2.3 Opintojakso 17, toinen osio: Ympäristöni (50h)

Sisältö:

- Rakennetun ympäristön kohde mikä valitaan itse
- Ilmiötä tutkitaan monipuolisesti
- kartoitetaan yhteistyötä paikallisen toimijan kanssa
- oma ideointi esitetään visuaalisesti ja kolmiulotteisessa muodossa

Tavoitteet

- Ympäristön dokumentoinnin harjoittelu
- oppia erilaisista visuaalisen esittämisen menetelmistä
- oppia itsearvioinnin taitoja

10.2.4 Opintojakso 17, kolmas osio: Teemakurssit- ja leirit 50h

Sisältö:

- arkkitehtuurileireillä rakennellaan, muotoiluleireillä suunnitellaan. Taideleireillä tehdään taidetta.

Tavoitteet:

- harjoitella arkkitehtuuria ja muotoilua rakentamalla ja suunnittelemalla, harjoitella taidetta tekemällä. - harjoitella ryhmässä tekemistä
- rohkaista oppilasta ratkaisemaan ongelmia yhdessä
- rohkaista omaan ilmaisuun
- oppia sosiaalisia taitoja ja osallisuutta

11. ARKKITEHTUURIN VARHAISIÄN OPETUS

Opetuksessa luodaan alku vuorovaikutteisen ympäristösuhteen muodostumiselle. Tutkitaan omaa lähiympäristöä ja oman lähiseudun rakennusperintöä. Opetuksessa tärkeitä on tilantajun kehittäminen leikin ja ilon kautta kolmiulotteisen työskentelyn avulla sekä rakentelemalla, valokuvaamalla, piirtämällä ja maalaamalla. Oppilas tutustuu arkkitehtuurissa ja suunnittelussa käytettäviin materiaaleihin, työtapoihin ja välineisiin.

12. AIKUISTEN OPETUS

Opetuksessa korostuvat aikuisten omat tavoitteet, kansalaisvaikuttaminen, rakennetun ympäristön hoito ja ylläpito, ekologisuus, taiteiden historia, nykyhetki ja tulevaisuus.

13. OPPIMISEN ARVIOINTI

13.1 Arvioinnin tehtävä ja opetussuunnitelman perusteissa kuvatut yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet

Oppimisen arvioinnin tehtävänä arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekossa on tukea oppilaan arkkitehtuuri ja visuaalisen kulttuurin opintojen edistymistä ja kaikkia opinnoille asetettuja tavoitteita. Arvioinnissa korostetaan oppimisen prosessia. Oppilasta rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta ja palautteessa hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Kannustavalla, monipuolisella ja jatkuvalla palautteella oppilasta ohjataan

omien oppimistavoitteiden asettamiseen sekä oman ja toisten oppilaiden osaamisen arvostamiseen. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa.

Arkkitehtuurin arvioinnin kohteet ovat Ympäristösuhde, Rakennetun ympäristön lukutaito, suunnittelu ja ilmaisu sekä yhteiskunnallisuus ja osallisuus. Opinnoissa oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Teemaopinnoissa arvioinnilla tuetaan opintojen painottumista oppilaan yksilöllisten oppimistavoitteiden mukaisesti. Arvioinnilla ja palautteella tuetaan oppilaan omien oppimistavoitteiden asettamista sekä reflektoinnin, itseohjautuvuuden ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

13.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä.

Suullista palautetta oppilaan edistymisestä ja työssä onnistumisesta annetaan opetustuntien aikana sekä henkilökohtaisesti ja että yhdessä ryhmässä keskustellen. Oppilaita ohjataan itse- ja vertaisarvioinnin antamiseen sekä erilaisten näkemysten, mielipiteiden ja oppimisprosessien ymmärtämiseen. Arviointi ei kohdistu oppilaiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

13.3 Muualla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen

Oppilaan muut mahdolliset aiemmat opinnot luetaan hyväksi suunniteltaessa opintosuunnitelmaa. Opintokokonaisuuksiin voidaan sisällyttää muissa taiteen perusopetusta antavissa kouluissa suoritettuja opintoja sekä muilla taiteenalalla tehtyjä opintoja.

13.4 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Jos oppilas ei jostakin syystä kykene opiskelemaan opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä tapauskohtaisesti.

14. OPPILAAXI OTTAMINEN

Oppimiskäsitys pohjautuu ajatukseen jokaisen lapsen kyvystä kehittyä ja oppia. Oppilaita ei testata vaan valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

15. YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Kidekossa yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeä tuki lapselle. Teemme yhteistyötä lähiympäristön toimijoiden kanssa.

16. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon toiminnan kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalojen osaamisen kehittämistä. Kehittämistyötä tehdään Kidekossa monenlaisissa yhteyksissä yritysten, työryhmien, opettajien, toisten koulujen, museoiden, kaupunkien, yhdistysten sekä kansainvälisten projektien kanssa. Kidekon opettajat ovat kaikki oman alansa ammattilaisia jotka itsenäisesti kehittävät työtään ja joita kannustetaan omaehtoisesti opetuskäytäntöjen kehittämiseen. Kidekossa uskotaan monialaisen harjoittelun luomiin uusiin mahdollisuuksiin taiteen alalla ja panostetaan vahvasti arkkitehtuuriin ja muotoiluun pohjautuvan taidekasvatuksen kehittämiseen. Työstämme ja muokkaamme uusia opetustunti-, työpaja- ja teemakurssikohtaisia suunnitelmia sekä perehdymme myös ulkomaisten toimijoiden opetussuunnitelmiin. Kidekossa kehitämme opetusmateriaalia myös opettajien käyttöön oman työn ja arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatuksen tueksi.

17. TODISTUKSET

Arkkitehtuuri- ja muotoilukoulu Kidekon oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan sekä yhteiset opinnot että teemaopinnot, joiden yhteenlaskettu tuntimäärä on 500 tuntia. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen. Oppilaalle annetaan pyydettyä todistus myös yksittäisistä suoritetuista opintokokonaisuuksista.

17.1. Todistusten sisältö

Kidekon päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen saajan nimi
- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi ja taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat oppimäärän yhteiset opinnot ja kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus.
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot: kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö johon koulutus perustuu, opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että opetus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

- Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä. Päättötodistuksessa ei käytetä numeroarviointia.